

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 20. desember 2021

Sak

2021/1550 Bøndsens Venner – org.nr. 913 224 051 – klage på avslag på søknad om godkjenning som lotteriverdig organisasjon

Til stede: Leder Martin Hennig, medlem Shabneet K. Bains og medlem Elisabet Ekberg

Sakens bakgrunn

Bøndsens Venner (klager) søkte 15. juni 2021 om godkjenning som lotteriverdig organisasjon.

Lotteritilsynet ba i brev 12. juli 2021, om en mer detaljert redegjørelse for foreningens aktivitet. Henvendelsen ble besvart 13. juli 2021, hvor det gjøres rede for foreningens aktivitet.

Lotteritilsynet avsto søknaden 16. august 2021, med den begrunnelse at klager må anses å være en forening for voksne uten medlemmer under 18 år, hvis formål er å holde en eldre bygning i stand. Tilsynet viser også til at vedlikehold av bygninger generelt ikke er tilstrekkelig for at en forening skal godkjennes som lotteriverdig. Det gjøres unntak for grendehus, men tilsynet vurderer ikke Bøndsens Venner å være et grendehus.

Klager påklaget vedtaket 22. august 2021. Klager er enig med Lotteritilsynet i at foreningen ikke er et grendehus, men viser til at Bøndernes Hus SA (Bøndernes Hus), som klager er venneforening for, driver et grendehus/forsamlingshus. Etter klagers oppfatning kan ikke Bøndernes Hus søke om godkjenning som lotteriverdig organisasjon på grunn av sin organisasjonsform. Grendehuset/forsamlingshuset som blir driftet av Bøndernes Hus, har vært selveste «storstua» i bygden hvor de store selskapene har vært avholdt. Riksteateret har hatt forestillinger i bygget, og tidligere var det også danseskole og juletreffester i lokalet. Klager anfører at bygget som blir driftet av Bøndernes Hus må anses å være et grendehus, da de beskrevne aktivitetene gjennomgående blir avholdt ved et grendehus. Det vises til vedlagt dokumentasjon og Ot.prp. nr. 84 (1998-1999) for å underbygge dette.

Klager har videre vist til at foreningens aktiviteter, som er å skaffe midler til drift og vedlikehold av grendehuset, ikke kan sies å være en typisk hobby- eller fritidsaktivitet, men et samfunnsnyttig formål. At alle medlemmene er over 18 år er naturlig, da det ikke kan anses å være vanlig at barn/ungdom under 18 år jobber

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

med å skaffe midler til et grendehus. Klager viser til at kreftforeningen er en av landets største humanitære organisasjoner og at de har en aldersgrense på 18 år for innsamlere til sin landsdekkende årlige innsamling «Krafttak mot kreft». På bakgrunn av overnevnte informasjon, ber klager Lotteritilsynet vurdere søknaden på nytt.

Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og oversendte klagen til Lotterinemnda med innstilling 21. september 2021 for behandling.

Lotteritilsynet har i e-post 10. november 2021, etter forespørsel fra Lotterinemnda, oversendt dokumentasjon for den praksisen som tilsynet har vist til i innstillingen. Klager oversendte kommentarer til dokumentasjonen i e-post 13. november 2021. Lotteritilsynet besvarte klagers kommentarer i brev datert 15. november 2021. Det vises for øvrig til klagen og de etterfølgende kommentarene i sin helhet.

Det rettslige grunnlaget

Det rettslige grunnlaget er lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (lotteriloven) og forskrift 21. desember 2021 nr. 1366 om lotteritilsynet og lotteriregisteret m.m. (forskriften).

I henhold til lotteriloven § 6, jf. § 4, kreves det tillatelse fra Lotteritilsynet for å avholde lotterier, med unntak av lotterier som nevnt i § 7.

Godkjenning kan bare gis organisasjoner som i sin virksomhet ivaretar et humanitært eller samfunnsnyttig formål, jf. lotteriloven § 6 andre ledd, jf. § 5 første ledd.

Det følger av forskriften § 2-1 at «[o]rganisasjoner og foreninger mv. som skal avholde lotteri med omsetning over kr. 200 000,- må godkjennes av Lotteritilsynet. Godkjenning kan bare gis til organisasjoner og foreninger som er registrert i Enhetsregisteret og som ivaretar samfunnsnyttige eller humanitære formål.»

Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

Bøndens Venner sin klage gjelder Lotteritilsynets avslag 16. august 2021 på søknad om godkjenning som lotteriverdig organisasjon.

I Lotteritilsynets innstilling fremgår det at klager ikke har noen medlemmer under 18 år, og at hobby- og fritidsforeninger for voksne normalt ikke blir gitt lotteritillatelse. Deretter vises det til at det er unntak for «virksomhet som har en sosial betydning av et visst omfang for andre enn foreningens egne medlemmer», og at klagers virksomhet gagnar mennesker som ikke er medlemmer i foreningen. Tilsynet legger imidlertid til grunn at det er etablert praksis om at støtteforeninger,

venneforeninger og lignende, der virksomheten består av å skaffe midler til andre foreninger, ikke skal gis godkjennelse som lotteriverdige organisasjoner. Det vises til avslag på søknad om å bli godkjent som lotteriverdig organisasjon for foreningen Folkets Hus Kragerø Venneforening, den 1. september 2017 for å underbygge dette. Ut fra praksis og likebehandling, vurderer tilsynet derfor at klager ikke bør godkjennes som lotteriverdig organisasjon.

For å bli godkjent som lotteriverdig, er det et vilkår at organisasjonen i sin virksomhet ivaretar et samfunnsnyttig eller humanitært formål, jf. lotteriloven § 6 annet ledd, jf. § 5 første ledd.

Det følger av klagers vedtekter § 2 at «Foreningens formål er å samle inn midler slik at man blir i stand til å foreta det vedlikeholdet som man vet vil komme, samt bistå ved lav likviditet ved Bøndernes Hus i Løten.»

Lotterinemnda legger til grunn at klager samler inn penger til Bøndernes Hus som driver et grendehus som blir benyttet av befolkningen i området.

Lotterinemnda er av den oppfatning at ordlyden i lotteriloven § 6 annet ledd, ikke utelukker at støtte- eller venneforeninger som i sin virksomhet ivaretar formål som nevnt i § 5 første ledd, kan gis tillatelse til å avholde lotteri. Dette må gjelde selv om støtteforeningens egen virksomhet ikke direkte er av frivillig karakter, men går ut på å samle inn penger til et samfunnsnyttig eller humanitært formål gjennom å avholde lotterier. At lotteriloven § 6 annet ledd åpner for at også støtteforeninger kan tildeles lotteritillatelse i slike tilfeller, finner støtte i Ot.prp. nr. 58 (1993-1994, s. 34-35), hvor det uttales at § 6 annet ledd:

«fastsetter som et grunnleggende prinsipp at bare organisasjoner, foreninger e.l. kan avholde lotteri.

Det vil normalt være frivillige organisasjoner som driver samfunnsnyttig og humanitær virksomhet som kan avholde lotteri. Lotteriarrangør kan således være en landsdekkende organisasjon eller en regional eller lokal forening.

Også andre institusjoner eller sammenslutninger kan etter en konkret vurdering gis tillatelse til å avholde lotteri. På samme måten som etter loven av 1939, vil det være adgang også for sammenslutninger som etableres ad hoc å avholde lotteri for et bestemt humanitært formål. Det samme gjelder også andre institusjoner og sammenslutninger, forutsatt at lotterioverskuddet i sin helhet går til et formål som nevnt.»

Som det fremgår av forarbeidene, skal det utføres en «konkret vurdering» av om det skal gis lotteritillatelse til «andre institusjoner eller sammenslutninger». Lotterinemnda kan ikke se at Lotteritilsynet har foretatt en konkret vurdering av om klager kan innvilges lotteritillatelse.

De momenter som skal tas med i betraktning når det utføres en slik konkret vurdering, fremgår av Lotterinemndas og Lotteritilsynets praksis. På forespørsel fra nemnda har tilsynet oversendt dokumentasjon for den praksisen som tilsynet har vist til i innstillingen. Flere av sakene omhandler foreninger som driver med

ren fondsforvaltning. Nemnda er av den oppfatning at disse sakene har begrenset overføringsverdi til det konkrete tilfellet, blant annet fordi slik virksomhet skiller seg noe fra klagers virksomhet som består i å samle inn midler til Bøndernes Hus.

Som det følger av Lotterinemndas avgjørelse i sak 2003/65, må både kontrollhensynet og hensynet til en samfunnsmessig forsvarlig fordeling av inntektene fra lotterivirksomhet, jf. lotteriloven § 6 tredje ledd, tas med i vurderingen av om en støtteforening skal innvilges lotteritillatelse. Når det gjelder kontrollhensynet, blir spørsmålet i denne saken om det vil være enkelt for lotterimyndighetene å føre kontroll med at lotterier avholdt av venneforeningen Bøndsens Venner, rent faktisk, går til drift av det aktuelle grendehuset. Ved vurderingen av hensynet til en samfunnsmessig forsvarlig fordeling av inntektsmulighetene, må det spørres om det er «samfunnsmessig forsvarlig» at det gis lotteritillatelse til Bøndsens Venner (klager). Isolert sett, og på prinsipielt grunnlag, er Lotterinemnda av den oppfatning at det ikke er noe i veien for at en venne- eller støtteforening arrangerer lotterier som går til inntekt for samfunnsnyttige eller humanitære formål, herunder virksomhet ved grendehus.

Lotterinemnda bemerker videre at en tildeling av lotteritillatelse til venneforeningen Bøndsens Venner, vil avhenge av om den virksomhet som drives ved Bøndernes Hus, oppfyller lotterilovens vilkår for tildeling av lotteritillatelse. Dersom aktiviteten ved Bøndernes Hus ikke kan regnes for å være «til inntekt for et humanitært eller samfunnsnyttig formål», jf. lotteriloven § 5 første ledd, vil heller ikke klagers omsøkte lotteritillatelse kunne regnes for å oppfylle lotterilovens krav. Det vil derfor være avgjørende i denne saken om Bøndernes Hus, driver virksomhet som ivaretar samfunnsnyttige formål, jf. lotteriloven § 6 andre ledd, jf. § 5 første ledd.

Imidlertid legger Lotterinemnda til, at den mest naturlige ordningen er at Bøndernes Hus, selv sender søknad om godkjenning som lotteriverdig organisasjon. Dersom Bøndernes Hus selv sender inn en søknad, vil dette forenkle lotterimyndighetenes mulighet til å vurdere om virksomheten som drives ved grendehuset oppfyller vilkårene i lotteriloven.

Lotterinemnda gjør oppmerksom på at det skilles mellom vurderingen av om en organisasjon kan godkjennes som lotteriverdig, jf. forskriften § 2-1, og om organisasjonen kan tildeles lotteritillatelse etter lotteriloven § 6. Ved vurderingen av om en organisasjon er å regne som lotteriverdig etter forskriften § 2-1, skal lotterilovens forståelse av hva som er et samfunnsnyttig formål, legges til grunn for vurderingen.

Lotterinemnda har kommet til at Lotteritilsynets vedtak skal oppheves. Saken sendes tilbake til tilsynet for ny behandling.

Konklusjon

Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal oppheves. Saken sendes tilbake til tilsynet for ny behandling.

Vedtak

Lotteritilsynets vedtak 16. august 2021 oppheves. Saken sendes tilbake til tilsynet for ny behandling.

Dokumentet er godkjent elektronisk